

Estètica

Professors:	Jessica Jaques (1r quadrimestre) Gerard Vilar (2n quadrimestre)	Curs acadèmic: 2008-2009
Cicle:	Segon	Curs:
Quadrimestre:	Anual	Grup: 1
Crèdits:	12	Típus: TR
Àrea:	Filosofia	Horari: 1r Semestre: Dimarts i dijous d'11:30 a 13:00 2n Semestre: Dilluns i dimecres d'11:30 a 13:00
Tutoria:	1r semestre, dimarts de 10:00 a 11:00 hores 2n semestre, dilluns de 10:00 a 11:00 hores	

CONTINGUT

El curs consisteix en una introducció de caràcter sistemàtic als principals problemes de l'estètica i la filosofia de l'art, alhora que persegueix oferir una visió clara de la història de la reflexió filosòfica sobre aquestes qüestions. L'assignatura dedica una atenció especial a les manifestacions artístiques de les arts visuals, el cinema i la música.

OBJECTIUS

El principal objectiu del curs és treballar el vocabulari amb què, no sols a la filosofia sino també a la vida quotidiana, ens referim als fenòmens estètics i artístics per tal de millorar el domini del lèxic, i de conèixer millor el significat dels mots i la força dels arguments en els discursos estètics.

TEMARI

1. Introducció: de l'origen del comportament estètic a l'estetització del món
2. Mimesi i representació
3. Expressió
4. Forma
5. L'experiència estètica
6. Definició i identificació de l'art.

TUTORIES INTEGRADES

Les sessions de tutories integrades estaran dedicades a la preparació i el seguiment del temari de curs en grups reduïts.

AVALUACIÓ

L'avaluació es farà mitjançant un examen al final de cada quadrimestre. La prova constarà d'un comentari de text i de dues preguntes sobre allò que s'hagi explicat durant els mesos respectius del curs. Per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades les dues proves.

BIBLIOGRAFIA

Lectures obligatòries:

(Algunes de les lectures es poden trobar en format pdf al web:
<http://web.mac.com/gerardvilar/> a la secció "Materials")

Primer quadrimestre:

Plató, *Banquet, República*, Llibre X
Aristòtil, *Poètica*
G.F.W. Hegel, *Lliçons d'estètica (Selecció)*, Barcelona: Ed. 62, 2001
J. Jaques, "El sentido estético", *Disturbis*, nº 3, Web.

Segon quadrimestre

Itinerari I

Ch. Baudelaire, *El pintor de la vida moderna*
N. Bourriaud, *Postproducción*, B.A.: Adriana Hidalgo Editora, 2004.

Itinerari II

W. Benjamin, *L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica*, Barcelona: Edicions 62.
A.C. Danto, *Selecció de textos*

Itinerari III

M. Heidegger, *L'origen de l'obra d'art*
H.G. Gadamer, *La actualidad de lo bello*, Barcelona: Paidós, 1991.

Itinerari IV

I. Kant, *Crítica del Judici*, Primera Part

Obres de consulta i instrumentals:

V. Bozal (ed.), *Historia de las ideas estéticas y las teorías artísticas contemporáneas*, 2 vols., Madrid: Visor, 2000 (**Manual de consulta**).
N. Carroll, *Philosophy of Art*, Routledge, 1999.
S. Davis, *The Philosophy of Art*, Blackwell, 2006.
B Gaut/D. Lopes (eds.), *The Routledge Companion to Aesthetics, Second Edition*, Routledge, 2005
M. Kelly (ed.), *Oxford Encyclopedia of Aesthetics*, 1998
M. Kieran (ed.), *Contemporary Debates in Aesthetics and Philosophy of Art*, Blackwell, 2006
P. Lamarque and H. Olsen (eds.), *Aesthetics and the Philosophy of Art. The Analytic Tradition. An Anthology*, Oxford, Blackwell, 2004.
M. Jimenez, *¿Qué es la estética?*, Barcelona: Idea Books, 1999
J. Levinson, *Oxford Handbook of Aesthetics*, 2003
Tatarkiewicz, *Historia de seis ideas*, Barcelona, Taurus.
J.M. Valverde, *Breve historia y antología de la estética*, Barcelona: Ariel (**Lectura recomanada**).

TEMA I.

Introducció: de l'origen del comportament estètic a l'estetització del món

1. Presentació del curs

2. Comportament estètic: ornamentació, decoració, art, moda, publicitat, disseny
3. Estètica i erotisme: els plaers dels sentits

4. Estètica i religió: els plaers de la imaginació
5. Creativitat I: inspiració, artesanía, geni
6. Creativitat II: neurosi, esdevenir, reconcebir
7. Diferenciació i desdiferenciació d'esferes culturals i pràctiques
8. L'apoteosi de l'estètica

Bibliografia especial:

- G. Bataille, *El erotismo*, Barcelona: Tusquets, 1997;
 id. , *Las lágrimas de Eros*, Barcelona: Tusquets, 1981.
 E. Dissanayake, *Art and Intimacy. How Arts Began*, University of Washington Press, 2000.
 D. Dutton, "Art and Sexual Selection", *Philosophy and Literature* 24 (2000), pp. 512-521.
 B.Gaut/P. Livingston (eds.), *The Creation of Art*, Cambridge U.P., 2003.
 K. Grammer, B. Fink, et alii, "Darwinian Aesthetics", *Biological Reviews* 78 (2003), pp. 385-407.
 Y. Michaud, *L'art à l'état gazeux. Essai sur le triomphe de l'esthétique*, París: Stock, 2003
 R. Otto, *Lo santo*, Madrid: Alianza, 2001.
 R. de Sousa, "Is art an Adaptation? Prospects for an Evolutionary Perspective on Beauty",
Journal of Aesthetics and Art Criticism 62 (2004), pp. 109-118.
 Symposium on The Historicity of Eye, *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 59:1 Winter 2001,
 pp. 1-44.
 Symposium on Aesthetics and Cognitive Sciences, *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 62:2
 Spring 2004, pp. 89-222.
 G. Vilar, "La producción estética", en R. Xirau y D. Sobrevilla (eds.), *Estética*, Enciclopedia
 Iberoamericana de Filosofía, Madrid: Trotta/CSIC, 2003, pp.101-122.
 K. Wong, "La aparición de la mente moderna", *Investigación y ciencia/Scientific American*,
 agosto 2005, pp. 76-85.

TEMA 2.

Mimesi i representació

1. Llits: la mimesi platònica.
2. La mimesi aristotèlica: la representació d'allò versemblant.
3. La mimesi de idees: el neoplatonisme.
4. L'art com sensibilització d'idees: Kant i Hegel.
5. La pintura com a forma de coneixement
6. La literatura com a forma de coneixement
7. La mimesi musical
8. La mimesi utòpica.

Bibliografia especial:

- Aristòtil, *Poètica*
 V. Bozal, *Mimesis: Las imágenes y las cosas*, Madrid: Machado, 1987.
 Diderot, *La paradoxa del comediant*
 M. Foucault, *Esto no es una pipa. Ensayo sobre Magritte*, Barcelona: Anagrama, 1981.
 E. Gombrich, *Arte e ilusión*, Barcelona: G. Gili, 1979.
 N. Goodman, cap. I de *Los lenguajes del arte*, Barcelona: Seix Barral, 1976.
 Lukács, *Estética*, 4 vols., Barcelona: Grijalbo, 1966.
 Plató, *República*, Llibre X.
 K. Walton, *Mimesis as Make-Believe*, Cambridge: Harvard U.P., 1990.

TEMA 3.

Expressió

1. L'art com a expressió
2. Expressió com a síntoma
3. L'expressió com a símbol
4. L'expressió com a señal
5. Expressió, exemplificació i metàfora

6. Els expressionismes artístics
7. L'expressionisme musical
8. Autoexpressió en l'art contemporani

Bibliografia especial:

- T.W. Adorno, *Teoría estética*, Madrid: Akal, 2004.
R.G. Collingwood, *Los principios del arte*, México: FCE,
E. Gombrich, "Four Theories of Artistic Expression", a E. Gombrich /J. Onions, *Sight and Insight*, Londres: Phaidon, 1994, pp. 141-155.
N. Goodman, cap. II de *Los lenguajes del arte*, Barcelona: Seix Barral, 1976.
L. Tolstoi, *¿Qué es el arte*

TEMA 4.

Forma

1. El camp semàntic de la *forma* en el vocabulari estètic
2. L'art com a conjunció de formes
3. Forma com a correlació de "contingut"
4. L'art com a forma simbòlica
5. Lectura formalista i lectura idealista de la història de l'art
6. El peculiar formalisme kantian
7. Formalisme i estetització del món
8. Cap a un argumentari sobre la forma

Bibliografia especial

- ALPERSON, P., "The Philosophy of Music: Formalism and Beyond", a P. Kivy (ed.), *The Blackwell Guide to AESTHETICS*, Oxford, Blackwell, 2004, pp. 254-275.
BELL, C., *Art*. Londres, Chatto and Windus, 1914.
FOCILLON, H., *Vie des formes*. París, Presses Universitaires de France, 1990 (1943)
FRY, R., *Vision and design*. New York, Meridian, 1956.
GREENBERG, C., *Arte y cultura*. BCN, Gustavo Gili, 1984ss.
GHYKA, M. C., *El número de oro. Rotos y ritmos pitagóricos en el desarrollo de la civilización occidental*, 2 vols., Buenos Aires, Poseidón, 1968.
GHYKA, M. C., *Estética de las proporciones en la naturaleza y en las artes*. Buenos Aires, Poseidon, 1977.
HANSLICK, E., *On the Musically Beautiful*. Indianapolis, Indiana, Hackett, 1986.
JAQUES, J., *La estética del románico y el gótico*. Madrid, Antonio Machado, 2003.
KIVY, P., *Introduction to a Philosophy of Music*, Oxford, Clarendon Press, 2002.
PANOFSKY, E., *Idea. Contribución a la historia del arte*. Madrid, Cátedra, 1989 (1924).
WÖLFFLIN, H., *Conceptos fundamentales de la historia del arte*. Madrid, Espasa. 1985.

TEMA 5.

1. El camp semàntic de l'experiència estètica
2. L'experiència estètica i el segle de l'experiència (XVIII)
3. Tesis historicistes de l'experiència estètica. El relativisme.

4. Tesis transcendentalistes de l'experiència estètica. L'universalisme.
5. L'experiència estètica i el coneixement
6. L'experiència estètica i l'experiència moral
7. La intersubjectivitat de l'experiència estètica
8. L'estetització del món

Bibliografía especial sobre l'experiència estètica

- Carroll, Noël, "Four Concepts of Aesthetic Experience", *Beyond Aesthetics. Philosophical Essays*, Cambridge U.P., 2001, pp. 41-62.
- Carroll, Noël, "Aesthetic Experience Revisited", *British Journal of Aesthetics*, 42 (2002): 145-168.
- Jauss, H. R., *Pequeña apología de la experiencia estética*. BCN, Paidós, 2001.
- Korsmeyer, Carolyn, *Making Sense of Taste*, Cornell U.P., Ithaca y Londres, 1999.
- Küpper, Joachim y Menke, Christoph (eds.), *Dimensionen ästhetische Erfahrung*, Suhrkamp, Francfort, 2003.
- Michaud, Yves, *L'art à l'état gazeux. Essai sur le triomphe de l'esthétique*, Stock, París, 2003.
- Molinuevo, José Luis, *La experiencia estética moderna*, Editorial Síntesis, Madrid, 1998.
- Symposium on The Historicity of Eye, *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 59:1 Winter 2001, pp. 1-44.
- Vilar, Gerard, *El desorden estético*, Barcelona: Ideabooks, 2000.
- , "La comunicació en l'art contemporani", *Anàlisi* 29 (2002), pp.159-173.
- , *Las razones del arte*, Machado, Madrid, 2005.

Sobre la pragmática de la comunicación artística

- Azúa, Félix de, *Cortocircuitos: imágenes mudas*, Abada, Madrid, 2004.
- Bourriaud, N., *Esthétique relationnelle*, Les Presses du Réel, París, 1998.
- Danto, Arthur (2003), *El abuso de la belleza*. Barcelona, Paidós, 2005.
- Duvenage, Peter, *Habermas and Aesthetics: The Limits of Communicative Action*, Polity Press, Londres, 2003.
- Hernández Iglesias, Manuel, *El tercer dogma. Interpretación, metáfora e incommensurabilidad*, Machado, Madrid, 2003.
- R. Rochlitz, *L'art au banc d'essai. Esthétique et critique*, Gallimard, París, 1998.
- Walton, Kendall, *Mimesis as Make-Believe: On the Foundations of the Representational Arts*, Harvard U.P., 1990.

TEMA VI.

I. Definició i identificació de l'art

1. Art i narrativa
2. Definicions tradicionals I: antiga, medieval
3. Definicions tradicionals II: moderna i contemporània
4. Posicions contràries a la definició: neowittgensteinians.
5. La teoria institucional de l'art
6. La necessitat de la filosofia de l'art. Hegel i Danto. El tòpic de la mort de l'art
7. El món de l'art com un món de raons
8. Art i autenticitat. Pluralisme artístic i la república de les arts.

Bibliografía especial:

- A.C. Danto, *Después del fin del arte*, Barcelona: Paidós, 1999.
- G. Dickie, "The Institutional Theory of Art", a N. Carroll (ed.), *Theories of Art Today*, Madison: University of Winsconsin Press, 2000, pp. 93-108.
- N. Goodman, "Arte y autenticidad", cap. III de *Los lenguajes del arte*, Barcelona: Seix Barral, 1976.
- P.O. Kristeller, "The Modern System of Arts", a *Renaissance Thought and The Arts*, Princeton University Press, 1990, pp. 163-227.
- A. Neill/A. Ridley, *Arguing about Art. Contemporary Philosophical Debates*, Londres/NY: Routledge, 2002.
- L. Nochlin, *Women, Art and Power*, NY: Harper, 1988.
- L. Shiner, *La invención del arte*, Barcelona: Paidós, 2004.